

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

10.03.2025 г.

Важни обществено-икономически и политически теми

БНТ

✓ Въвеждането на еврото: Финансовото министерство разяснява за процеса на превалутиране

Какво ще се случи със заплатите и спестяванията ни след приемане на еврото и как държавата ще контролира процеса по превалутиране. Това са малка част от въпросите към заместник-финансовия министър Методи Методиев, който даде ексклузивно интервю за "По света и у нас".

БНТ: Какво правим ако спестяванията ни са в брой, особено в провинцията, подобни случаи са често срещани?

Методи Методиев - заместник-министър на финансите: "Могат да отидат, както вече споменах в Българска народна банка, във всеки един клон на търговска банка и във всичките около 2700 клона на "Български пощи", съответно да си обменят левове с евро и този процес може да трае колкото време искат. Единствената разлика е, че след първите шест месеца търговските банки и пощите имат възможността да наложат някакви такси, докато централната банка завинаги ще обмена левове в евро и то безплатно."

БНТ: Как държавата ще осъществи контрол, за да няма измами, да няма спекула в магазините?

Методи Методиев - заместник-министър на финансите: "Мога да ви уверя, че институциите вече работят по разработването на различни видове планове за действие, стратегии, подходи, базирайки се и на последните държави влезли в еврозоната - какъв е бил техният опит, добри и лоши практики."

БНТ: Видяхме, че е грешна практиката на Хърватия да налага тавани на хранителните стоки, какви други поуки си извадихте оттам?

Методи Методиев - заместник-министър на финансите: "Една от основните поуки, които могат да се видят и това не е само в примера с Хърватия е по принцип, че когато рязката интервенция на държавата по отношение на въвеждането на тавани на цените на хранителните стоки, може да има някакъв много краткосрочен ефект, но дългосрочно това влияе по-скоро негативно на пазара. Естествено очакваме и това е един естествен процес, който се наблюдаваше в Хърватия и всички други прибалтийски държави, първия месец два да има някакъв опит за спекулативно закръгляне на цените, но това нещо при работещи ефективни вериги на доставки, при работеща конкуренция в много кратък период, пазарът ще го изчисти."

БНР

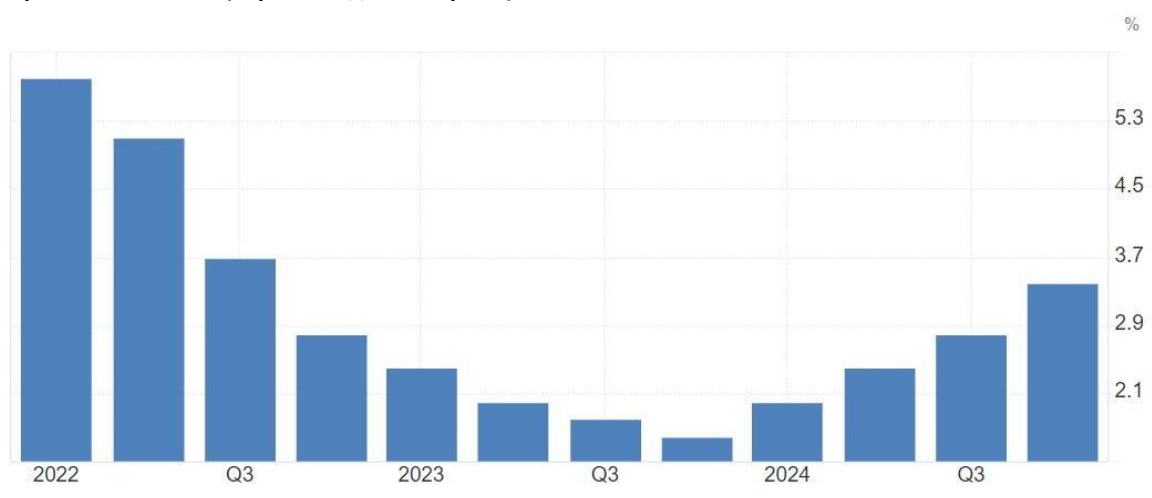
✓ НСИ: Ускоряване на растежа на БВП до двугодишен връх от 3,4% в края на 2024 г.

Брутният вътрешен продукт (БВП) на България нараства с 3,4% през четвъртото тримесечие на 2024 г. спрямо същия период година по-рано (възходяща ревизия от експресната оценка за повишение с 3,1%), показват сезонно изгладените предварителни данни на Националния статистически институт (НСИ).

Това е най-солидната икономическа експанзия от третото тримесечие на 2022 г. насам и представлява устойчиво ускоряване на растежа в рамките на изминалата година, след като през първите три тримесечия на 2024 г. БВП се повиши съответно с 2%, с 2,4% и с 2,8 на сто.

Спрямо три месеца по-рано, БВП нараства през последното тримесечие на 2024 г. с 0,9% (възходяща ревизия спрямо експресната оценка за повишение с 0,8%), след като през предходните три тримесечия на изминалата година българската икономика нарастваше стабилно с по 0,8%.

Графика на тримесечния БВП (спрямо година по-рано)



През четвъртото тримесечие на 2024 г. произведеният БВП възлиза на 57,587.2 млрд. лева по текущи цени, като на човек от населението се падат по 8942 лв. от стойностния обем на показателя (или по 4260 евро).

Създадената от отраслите на националната икономика брутна добавена стойност (БДС) през четвъртото тримесечие на 2024 г. възлиза на 49.9712 млрд. лева по текущи цени, като нараства с 3,1% спрямо година по-рано.

Данните на НСИ също така показват, че БВП на България (получен като сума от тримесечните данни) се повишава през цялата 2024 г. в реално изражение с 2,8% спрямо 2023 г. БВП в номинален стойност обем достигна през 2024 г. 202,8615 млрд. лева, като на човек от населението се падат 31 479 лева (или 16 052 евро).

Крайното потребление нараства в края на 2024 г. с 0,9% спрямо три месеца по-рано и с 4,7% спрямо последното тримесечие на 2023 г. , като крайното потребление на домакинствата се повиши с 1,3% на тримесечна и с 5,3% на годишна база, докато колективните (правителствените) разходи се свиха през четвъртото тримесечие с 1,2% спрямо три месеца по-рано и се повишиха с едва 1,8% спрямо последното тримесечие на 2023 г. (след ръст с 5% през третото тримесечие на 2024 г.).

Именно солидното крайно потребление е в основата на ускорения икономически растеж през последното тримесечие на 2024 г.

В същото време нетната търговия се отразява негативно на БВП през четвъртото тримесечие на 2024 г. тъй като износьт на стоки и услуги намалява с 1,4% спрямо третото тримесечие и се повишава слабо с 0,2% спрямо година по-рано, докато вносьт нараства с 2,2% спрямо три месеца по-рано и с 1,5% спрямо последното тримесечие на 2023 г.

Бруто капиталобразуването в основен капитал (инвестициите в дълготрайни активи) обаче се свива през последното тримесечие на 2024 г. с 0,1% спрямо третото тримесечие, когато нарасна с 1,4%, като спрямо година по-рано се свива с 1,5% - спад за трето поредно тримесечие.

✓ България е сред страните в ЕС с най-добър икономически растеж в края на 2024 г.

Икономиката на еврозоната и в рамките на целия ЕС се разшири през четвъртото тримесечие на 2024 г. съответно с 0,2% и с 0,4% спрямо предходните три месеца, показват данни на официалната европейска статистика Евростат. Данните за еврозоната не бяха ревизирани, докато тези за целия ЕС бяха ревизирани рязко нагоре спрямо предишна оценка на Евростат за повишение на БВП с едва 0,1%.

В същото време БВП на България се повиши с 0,9% спрямо третото тримесечие, като само пет други страни членки на ЕС отбелязаха по-добра икономическа експанзия през периода октомври - декември 2024 г.

Най-солиден растеж на тримесечна база през последното тримесечие на 2024 г. отбеляза БВП на Ирландия (скок с 3,6%), следвана от Дания (с 1,6%), Португалия (с 1,5%), Хърватия (с 1,4%), Полша (с 1,3%) и България (с 0,9%).

Най-сериозно свиване пък отчита икономиката на Малта (спад с 0,7%), Австрия (с 0,4%), Германия и Финландия (понижения с по 0,2%), Франция (с 0,1%), а икономиката на Латвия стагнира (0,0%). Останалите страни от 27-чления блок бележат икономически растеж.

Спрямо година по-рано БВП на еврозоната се повиши с 1,2% през четвъртото тримесечие на 2024 г. (възходяща корекция от предишна оценка за повишение с 0,9%) след растеж с 1% три месеца по-рано, а в целия ЕС - с 1,4% (възходяща корекция от 1,1%) след експанзия с 1,1% през третото тримесечие.

БВП на България пък нарасна през последното тримесечие на 2024 г. с 3,4% спрямо същия период година по-рано (възходяща корекция от предишна оценка за повишение с 3,1%), като шест други членки на ЕС отбелязаха по-силен икономически растеж на годишна база, водени от Ирландия (ръст с цели 9,2%), Дания (с 4,1%), Полша и Литва (повишения с по 3,7%), Хърватия (с 3,6%) и Испания (с 3,5%).

Мениджър

✓ Член на Управителния съвет на ЕЦБ изрази опасения за европейската икономика

Издаването в затруднения икономика на Европа тревожи икономистите, като членът на Управителния съвет на Европейската централна банка Марио Сентену също сподели такива опасения.

„Много съм загрижен за европейската икономика“, каза пред Си Ен Би Си в петък Сентену, който е и управител на централната банка на Португалия.

В четвъртък ЕЦБ преразгледа очакванията си за ръст на brutния вътрешен продукт на еврозоната до 0,9% растеж през 2025 г., което е понижение от предишно прогнозирано увеличение от 1,1%. Сезонно изгладеният БВП на еврозоната за последно се повиши с 0,1% през четвъртото тримесечие.

Сентену свързва ревизията на перспективата за растеж надолу с намален износ и инвестиции, повтаряйки изявлението на ЕЦБ.

„Мисля, че специалните инвестиции са доста ограничени в Европа. Ще ни отнеме четири години, за да се върнем към нивото на инвестициите от 2023 г. в частния сектор. Шест години по отношение на инвестициите в жилища, като ще се върнем към нивата от 2022 г. едва през 2028 г.“, обясни той.

„Това са числа, които повдигат някои въпроси относно възстановяването в Европа“, добави Сентену.

Притесненията относно мудната икономика на Европа се ускориха през последните месеци след многократните заплахи за мита от администрацията на САЩ. Президентът на Доналд Тръмп вече въведе мита върху вноса от няколко ключови търговски партньори на САЩ и посочи, че Европа може да бъде следващата цел.

Търговската политика на САЩ при Тръмп обаче е белязана от чести промени с множество паузи, забавяния и изключения по отношение на митата, тъй като преговорите и обещанията за реципрочни мерки от целевите страни продължават.

„Митата са данък. Те са данък както върху потреблението, така и върху производството и ние знаем, че данъците имат много ясно въздействие върху икономиката“, каза Сентену в петък, като предупреди, че в крайна сметка никой няма да спечели от тарифна война.

Една светла точка пред Европа може да бъде потенциален тласък на разходите за отбрана от Европейския съюз, който беше предложен по-рано тази седмица на фона на влошените отношения между САЩ и Украйна.

Ако такива пакети са „добре проектирани“, те биха могли да имат положително въздействие върху европейската икономика, каза Сентену.

✓ Пет години по-късно ефектът от COVID-19 върху икономиката все още се усеща

Пет години след като Световната здравна организация за първи път описа епидемията от коронавирус COVID-19 като пандемия, последиците от нея върху световната икономика все още се усещат.

COVID-19 и усилията за ограничаването му предизвикаха рекорден държавен дълг, удариха пазарите на труда и промениха потребителското поведение. Неравенството се увеличи, а дистанционната работа, дигиталните плащания и промените в моделите на пътуване оставиха траен отпечатък.

Въпреки че непосредственият шок отмина, наследството на COVID-19 продължава да прекроява световните икономики и пазари.

От Ройтерс представят списък с някои от основните ефекти на пандемията върху икономиката, които все още се усещат.

Дълг, инфлация и лихвени проценти

След като страните заеха огромни суми, за да защитят благосъстоянието и поминъка, глобалният държавен дълг се повиши с 12 процентни пункта от 2020 г. насам, като по-рязко увеличение се наблюдава в нововъзникващите пазари.

Пандемията предизвика високи нива на инфлация, което се оказа водеща тема на изборите в САЩ през 2024 г. Подхранвани от разходите след лодауните, държавните пакети от стимули и недостига на работна ръка и суровини, инфлацията достигна своя връх в много страни през 2022 г.

За да компенсират нарастващите цени, централните банки повишиха лихвените проценти, въпреки че интензивността на техните интервенции варираше в широки граници.

Суверенните кредитни рейтинги, които отразяват способността на страната да изплаща дълговете си, бяха понижени, тъй като икономиките бяха затворени и правителствата поеха огромни количества допълнителен дълг, за да запълнят дупките, останали в публичните финанси.

Данните от Fitch Ratings показват, че средният глобален суверенен кредитен рейтинг остава с една четвърт по-нисък от степента, наблюдавана в началото на пандемията, отразявайки финансовите предизвикателства, влошени от пандемията, инфлацията и по-строгите финансови условия.

По-ниските кредитни рейтинги обикновено водят до по-високи разходи за заеми на международните капиталови пазари.

Промени в пътуванията и на пазара на труда

Пандемията причини загуба на милиони работни места, като по-бедните домакинства и жените са засегнати най-тежко, според данните на Световната банка.

С разхлабването на лодауните заетостта възвърна инерция, но със значително изместване към сектори като хотелиерство и логистика поради нарастващия сектор за доставка на дребно.

Участието на жените в работната сила намалня през 2020 г., най-вече поради по-голямото представителство на жените в силно засегнатите сектори като настаняване, хранителни услуги и производство, както и поради грижите за децата, които останаха въщи. Оттогава обаче разликата в заетостта между половете леко е намалняла, показват данните.

Навиците за пътуване и свободното време също се промениха. Докато хората пътуват и се хранят навън толкова, колкото през 2019 г., увеличаването на работата от въщи намали пътуването до работни места в големите градове като Лондон.

В Лондон използването както на метрото, така и на автобусите, остава с около милион по-малко пътувания на ден, отколкото преди пандемията.

Секторът на авиокомпаниите беше един от най-тежко засегнатите от пандемията, записвайки загуби за цялата индустрия от 175 милиарда долара през 2020 г., според Международна асоциация за въздушен транспорт (IATA).

Компаниите за ваксиниране в крайна сметка доведоха до премахване на ограниченията за пътуване, което позволи на хората да се върнат в самолетите. За 2025 г. IATA очаква нетна печалба за цялата индустрия от 36,6 милиарда долара и рекордните 5,2 милиарда пътници.

Но пътниците ще трябва да се изправят пред цените на хотелските стаи, които в много региони изпревариха инфлацията и остават доста над нивата от 2019 г.

Въпреки незначителните колебания, има малко индикации, че световните цени на хотелите ще се върнат към нормите от преди пандемията.

Процентът на незаетите офиси също е рекордно висок в много страни – резултат от предлагането на повече дистанционна работа и гъвкави модели. В САЩ централните бизнес райони имат най-голям ръст на свободните работни места, който е очевиден и днес.

Дигитален свят

Нови потребителски тенденции се развиха по време на глобалните локдауни, тъй като потребителите, които по цял ден седят въщи, често нямаха друга възможност освен да пазаруват онлайн. Това предизвика подем в онлайн покупките от 2020 г., който оттогава се стабилизира.

Анализаторите казват, че в Европа нарастването на онлайн продажбите е съчетано с увеличаване на търговското пространство, тъй като търговците на дребно инвестират във физически магазини, за да стимулират както онлайн, така и офлайн продажбите.

Площта, измерена в квадратни метри, е нараснала с почти 1% от 2022 г. до 2023 г. – увеличение, което трябва да достигне 2,7% до 2028 г., показват данни на компанията за пазарни проучвания Euromonitor.

Акциите в дигиталните компании и фирмите за доставка доведоха до печалби по време на пандемията, заедно с тези на фармацевтичните компании за производство на ваксини.

Пет години по-късно някои печеливши от ерата на пандемията загубиха по-голямата част от своята привлекателност, но други се радват на трайни печалби, тъй като се отвориха нови пазари, активирани от цифровата промяна.

Въпреки спукването на някои балони и срива на крипто борсата FTX, който разтърси индустрията, стойността на биткойн се е увеличила с 1233% от декември 2019 г., тъй като хората търсят нови инвестиционни възможности, за да намалят риска от пазарна волатилност.

Останали у дома и с повече пари в наличност, хората също започнаха да инвестират повече, като приблизително 27% от общата търговия с акции в САЩ идва от инвеститори на дребно през декември 2020 г. Борсовият посредник TD Ameritrade взе най-голямото парче от тортата, преди да бъде придобит от Charles Schwab в сделка за 26 милиарда долара.

Друга платформа, която придоби популярност по време на бума на търговията на дребно през 2021 г., е Robinhood, която се превърна в предпочитаната платформа за хората да вливат пари в т. нар. „мийм акции“

[Business.dir.bg](https://business.dir.bg)

✓ БВП нараства с 0,4% в ЕС и с 0,2% в еврозоната през Q4, в България - с 0,9%

През четвъртото тримесечие на 2024 г. сезонно коригираният брутен вътрешен продукт (БВП) нараства с 0,4 на сто в ЕС и с 0,2 на сто в еврозоната спрямо предходното тримесечие, отчита Евростат. През третото тримесечие на 2024 г. БВП се е увеличил с 0,4 на сто, както в ЕС, така и в еврозоната.

Още по темата

За цялата 2024 г. БВП се повишава с 1 на сто в ЕС и с 0,9 на сто в еврозоната спрямо годишно увеличение с 0,4 на сто и в двете зони през 2023 г.

Спрямо същото тримесечие на предходната година сезонно коригираният БВП нараства с 1,4 на сто в ЕС и с 1,2 на сто в еврозоната през последното тримесечие на 2024 г. През третото тримесечие на годишна база БВП е наддаде 1,1 на сто в ЕС и 1 на сто в еврозоната.

За сравнение, през четвъртото тримесечие на 2024 г. БВП на САЩ се увеличава с 0,6 на сто спрямо предходното тримесечие (след 0,8 на сто през третото тримесечие на 2024 г.) и с 2,5 на сто спрямо същото тримесечие на предходната година американският (след 2,7 на сто през предходното тримесечие).

Сред страните от ЕС Ирландия (+3,6 на сто) регистрира най-голямото увеличение на БВП спрямо предходното тримесечие, следвана от Дания (+1,6 на сто) и Португалия (+1,5 на сто). Най-големите спадове са отчетени в Малта (-0,7 на сто), Австрия (-0,4 на сто), Германия и Финландия (-0,2 на сто и в двете страни).



РАСТЕЖ НА БВП В БЪЛГАРИЯ И ЕС ПРЕЗ 2024 Г.



Инфографика: БТА

Растежът на БВП в България през четвъртото тримесечие на тримесечна основа е 0,9 на сто, като леко се ускорява в сравнение с предходното тримесечие, когато се повиши с 0,8 на сто, сочат данните на Евростат. На годишна база българската икономическа продукция се разширява с 3,4 на сто, при ръст от 2,8 на сто през третото тримесечие.

Компонентите на БВП се развиват през четвъртото тримесечие на 2024 г., както следва:

- разходите на домакинствата за крайно потребление се увеличават с 0,6 на сто в ЕС с 0,4 на сто в еврозоната (спрямо +0,5 на сто в ЕС и +0,6 на сто в еврозоната през предходното тримесечие);
- разходите за крайно потребление на сектор "Държавно управление" нарастват с 0,3 на сто в ЕС и с 0,4 на сто в еврозоната (+0,9 на сто в двете зони през предходното тримесечие);
- бруто образуването на основен капитал се увеличава с 0,5 на сто в ЕС и с 0,6 на сто в еврозоната (след съответно +1,5 на сто и +1,8 на сто);
- износет намалява с 0,1 на сто както в ЕС, така и еврозоната (спрямо -1,1 на сто и -1,4 на сто);
- вносът се понижава с 0,1 на сто и в двете зони (след +0,5 на сто и в двете зони).

Приносът за растежа на БВП през четвъртото тримесечие произтича от:

- растежът на разходите на домакинствата за крайно потребление както в ЕС (+0,3 процентни пункта), така и в еврозоната (+0,2 процентни пункта);
- увеличението на разходите за крайно потребление на сектор "Държавно управление" в еврозоната в ЕС (+0,1 процентни пункта и за двете зони);
- бруто образуването на основен капитал е положително както за еврозоната, така и за ЕС (+0,1 процентни пункта);
- промените в материалните запаси обаче са отрицателни както за еврозоната, така и за ЕС (-0,2 процентни пункта);
- търговският излишък е незначителен както в еврозоната, така и в ЕС.

✓ **Нова структура в ЕК ще следи за сигурността в енергетиката**

Европейската комисия създава нова структура - Колеж по сигурността. Това обяви на извънреден неделен брифинг в Брюксел нейният председател Урсула фон дер Лайен, която направи кратък отчет за 100 дни от мандата.

За нея изминалите близо три месеца са показали, че "Европа е навлязла в нова ера на геостратегическа конкуренция. Период, който несъмнено изисква бързо създаване на извънредни правила и извънредни мерки".

От първия си ден новата ЕК е показала, че бъде отворена за партньорства, но за съжаление "някои" са предпочели да се изолират и да нарушат утвърдени партньорски взаимоотношения. Това наложило ново усещане за спешност, според

председателката, която не назова конкретни имена - но стана ясно, че идва реч за диалога и наложените санкции от страна на САЩ.

Фон дер Лайен обърна внимание, че сред изключително успешните резултати през този период е договорените 800 млрд. евро средства за сигурността на ЕС и го определи като "исторически момент".

Като спешни мерки, които търпят развитие и има вече резултати и инициативите в помощ на европейската индустрия и конкурентоспособност. Става дума за мерките в областта на тежката индустрия, селското стопанство и създадените вече специални ресорни Пактове за действие.

Изводът на Фон дер Лаен е, че новата геополитическа реалност е застрашила основните темели, на които се гради ЕС - върховенството на закона, търговията и диалога.

Те са били подложени на заплаха и са необходими дръзки действия. Затова се създава и новата структура на Брюксел - Колежът, в който ежедневно експерти ще получават бърза информация за сигурността, енергетиката .

За председателя на ЕК поетият път е един - Европа ще продължи да бъде отворена за нови партньорства, но ще действа дръзко в защита на нейните основни ценности.

Тя заяви още, че Европейският съюз остава ангажиран постепенно да се откаже от доставките на руски природен газ.

"Поемам ясен ангажимент за постепенното спиране на руския газ... Това е абсолютно необходимо", каза Фон дер Лайен пред репортери в Брюксел.

"Постигнахме успех, но, разбира се, винаги виждаме, че има вратички, за които трябва да внимаваме и по които да работим", допълни тя.

3e-news.net

✓ Енергийният министър ще търси всички възможности да се спасят средствата от Плана за възстановяване

Целта е да спасим колкото се може повече средства от Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), каза министърът на енергетиката Жечо Станков пред Нова телевизия.

БТА припомня, че вицепремиерът и министър на иновациите и растежа Томислав Дончев обяви на 6 март, че в началото на следващата седмица ще бъде обявено кои от проектите по НПВУ отпаднат, и увери, че "колкото и дни служба да има това правителство пред себе си, ще направи всичко необходимо, за да намали щетите от потенциалната загуба на средства".

"Моята програма максимум е да нямаме загубени средства в частта "Енергетика". Задачата, която ми е поставена от премиера и вицепремиера, е да се борим за всяка една стотинка, която е насочена към българските граждани", каза Станков. "Тези проекти, по които има стартирали процедури и избрани бенефициенти, ще ги спасим", увери той.

"Важно е да не губим пари по НПВУ. В момента парите са ни блокирани, защото по време на първото правителство на "Продължаваме промяната" са поети такива ангажименти, които на първо място искат да затворят българската енергетика, да доведат дори до режим на тока в определени моменти, на второ място бъркат дълбоко в джоба на българските домакинства и на трето място могат да доведат до банкрут на българската енергетика чрез предсрочно изискване на над 2 милиарда лева от нея", посочи министърът.

Станков съобщи, че вече се извършват първите плащания за компенсация на хората, които останаха без ток в следствие на усложнената метеорологична обстановка и обилните валежи във втория ден на Коледа през миналата година. Жителите на някои населени места нямаха електричество в продължение на дни.

"Бяхме поели ангажимент към тези хора, които останаха на тъмно по време на новогодишните празници да получат компенсация под формата на финансова помощ от държавата. Тези компенсации вече се изплащат", посочи Станков.

По думите на енергийния министър общата сума за компенсации е 2,2 млн. лева за близо 26 000 домакинства.

Той увери още, че сметките за домакинствата няма да се повишат дори след пълната либерализация на енергийния пазар.

Според него управляващата коалиция е стабилна. По думите му няма трусове, а напасване между отделните политически сили в управлението.

"Това, което беше поставено на първо място от нашия лидер, когато се състави коалицията, е да върнем държавата към нормалността", каза министърът. Според него, за да се случи това на първо място трябва да има балансиран държавен бюджет, който да е насочен към хората с вдигане на пенсиите с над 8 на сто, с покачване на заплатите в бюджетния сектор с над 5 на сто, с продължаване на програмата за саниране.

Според него няма търговия с влияние през държавния бюджет.

✓ Сметките за ток за бита в столиците на ЕС през февруари 2025 г. спрямо година по-рано са се увеличили с 4 %, а тези за газ – с 6 на сто

Развитието на европейските цени на електроенергията и газа за бита без данъци в европейските столици между януари 2009 г. и февруари 2025 г. представят в поредното си проучване VaasaETT и два от водещите регулатори на енергийния пазар - Energie-Control Austria и унгарският орган за регулиране на енергетиката и комуналните услуги (MEKH). Индексът се изчислява чрез претегляне на цените във всяка от столиците според съответното национално потребление на електроенергия или газ.

Цените на електроенергията за бита намаляха устойчиво през първата половина на 2009 г. и стигнаха дъното от 96 индексни пункта през юни същата година, тъй като икономическата криза се отрази на търсенето и нивата им на едро се сринаха рязко. През втората половина на 2009 г. цените започнаха да се възстановяват. Оттогава са във възходяща тенденция. Индексът за електроенергия достигна цели 117 индексни пункта (и.п.) през декември 2014 г. През 2016 г. и 2017 г. се колебае около 108 и.п., а през 2019 г. между 115 – 120 и.п.. Ограниченията по време на пандемията COVID-19 понижиха индекса до 112 пункта през 2020 г., През 2021 г. индексът следваше тенденцията към покачване, която се засили през втората половина от годината и през декември достигна 174 пункта. След като изкачи най-рязкото стъпало в историческите данни през януари 2022 г. и постигна пик през октомври 2022 г., индексът премина към тенденция към намаляване повече от година. От пролетта на 2024 г. обаче последва тенденция за нарастване и в момента е 190 пункта (EUR-15), се посочва в изследването.

Икономическият спад, който повлия на търсенето на енергия и цените на едро през 2009 г., личи много повече в развитието на цените на газа за битови нужди.

По отношение на цените на синьото гориво, експертите се спират на трудните периоди от 2009 г. насам.

Индексът на цените на газа спадна значително през 2009 г и достигна най-ниската си стойност едва през февруари 2010 г. при 81 индексни пункта (девет месеца след най-ниската стойност в индекса на цената на електроенергията). Стабилното нарастване, е регистрирано до началото на 2013 г. като се запазва между 105 и 110 и.п. оттогава, въпреки значителния спад на цените на природния газ на международните пазари през 2015 г. През 2016 г. обаче цените на газа се сринаха и достигнаха 6-годишно дъно през септември при 92 пункта. След малко покачване до 95 пункта през март 2017 г., последва по-голямо увеличение до 102 пункта през ноември 2018 г. Тенденция на намаляване е наблюдавана в продължение на две години, след което индексът на цените на газа започва да се повишава, и за пръв път през август 2021 г. надминава нивата от ноември 2018 г.

Продължаващата енергийна криза повлия силно на индекса на цените на газа, който почти се удвои през 2021 г., преминавайки от 82 пункта през януари 2021 г. до 158 през ноември 2021 г. Оттогава стойността му отново се удвои през ноември 2022 г., достигайки 345 пункта. Подобно на пазара на електроенергия индексът следваше тенденция към намаление, но напоследък тя се обръща и в момента остава на индексни пункта, пишат авторите на проучването.

При разглеждане на средните стойности на цените за крайните потребители, както на електроенергията, така и на газа се наблюдават следните промени: спрямо година по-рано (февруари 2024 г.) сметките за ток в столиците на ЕС са се увеличили с 4 %, а тези за газ – с 6%.

В зависимост от това къде в изследваните 33-те европейски столици живее даден краен европейски потребител към 3 януари 2025 г. цената на електроенергията, може да варира в съотношение над 4. Най-скъпите градове за битовите клиенти в Европа са Берлин и Брюксел, следвани от Копенхаген, Лондон и Берн.

Будапеща е с най-евтината цена на електроенергията, следвана от Киев, Белград и Подгорица.

В номинално изражение цените в столиците на Централна и Източна Европа (ЦИЕ) клонят към по-ниски от средните. Прага и Вилнюс са единствените столици сред страните от ЦИЕ, в които цената на електроенергията е над средната за Европа.

Най-значимите промени, настъпили на пазара на електроенергия през разглеждания месец февруари 2025 г., са следните:

- 15% увеличение на цената в Осло, поради повишение на енергийния компонент;
- 7% ръст на цените в Рига и Вилнюс, поради поскъпване на енергийни компоненти;
- 5% повишение на цената в Талин, поради покачване на енергийния компонент;
- 4% увеличение на цената в Копенхаген, поради скок на енергийния компонент;
- 3% нарастване на цената в Стокхолм, поради повишаване на енергийния компонент;
- Ръст на цените с 2% в Амстердам, Брюксел и Лондон, поради повишаване на тяхната енергийни компоненти;

- Увеличение на цените с 1% в Атина, поради повишение на компонентите на енергията и енергийните данъци;
- Нарастване на цените с 1% в Берлин, Дъблин, Хелзинки и Никозия, поради повишаване на енергийни компоненти;
- 1% увеличение на цените в Любляна, поради поскъпване на дистрибуционния компонент;
- 8% намаление на цената в Париж, поради понижаване на енергийния компонент.

През февруари средната цена на електроенергията за краен потребител отбеляза ръст от 1% в цяла Европа. От 33-те столици, подложени на преглед, 15 претърпяха повишения на цените - предимно в ограничен мащаб, като само в 5 се надхвърлят 3%, докато в 17 столици не се наблюдават ценови вариации. Най-голямото увеличение се наблюдава в скандинавските и балтийските региони, главно поради метеорологичните условия, допълнително подсилени от прекъсването на подводния конектор Estlink 2, който не работи след повредата през декември.

Париж е единствената разглеждана столица, регистрирала спад на цените за крайни потребители (-8%).

Най-голямото увеличение на цените за краен потребител на електроенергия се наблюдава в Осло (15%), след като цената на едро почти се удвои на борсата Nord Pool поради ниското производство от вятър и вода, което доведе до повишение на цените в Северна Европа от 3 декември. Енергийната субсидия, която все още е в сила, за да компенсира потреблението на домакинствата, когато цените на едро надхвърлят лимита от 75 øre/kWh, поема значителна част от увеличението, предотвратявайки още по-рязко покачване на сметките за крайните потребители.

И в трите балтийски столици се наблюдава увеличение на цената на електроенергията за краен потребител (Вилнюс - 7%, Рига - 7% и Талин - 5%) поради комбинация от фактори. Продължителното студено време увеличи търсенето, докато слабият вятър и хидроенергийните мощности ограничиха производството от възобновяеми източници. Повредата на кабела Estlink2, който свързва Естония с Финландия и позволява пренос на по-евтина електроенергия, изигра важна роля за скока на цените на едро.

От друга страна, единственото осезаемо понижаване на цените на електроенергията за крайни потребители се наблюдава в Париж (-8%), след като енергийният регулатор (CRE) обяви намаление на нивото на регулираната тарифа. Намалението отразява спада на пазарните цени на електроенергията, но също така компенсира нарастването на енергийните данъци и тарифи за разпределение, приложими от 1 февруари. В допълнение към намалението на регулираните тарифи, което засяга по-голямата част от френските клиенти на електроенергия на дребно, пазарните оферти, индексирани към регулираната тарифа, последваха този пример, което допълнително се отрази в намаляване на цените, се казва в проучването.

Когато се коригира към стандартите за покупателна способност (PPS) във всяка страна, картината се променя драстично. PPS е изкуствена обща референтна валута, която елиминира общите разлики в ценовите нива между държавите. Когато са изразени в PPS, цените на енергията се изясняват във връзка с разходите за други стоки и услуги. Най-ниските коригирани цени на електроенергията за домакинствата са тези в Осло, Валета, Будапеща и град Хелзинки, докато най-високите в момента са в Прага, Берлин, Никозия и Вилнюс. Повечето от страните от ЦИЕ обикновено имат цени на електроенергията, които са сравнително ниски в сравнение с общото ниво на цените в страната и под средното за Европа.

Това обаче отново не е така през февруари за Букурещ, Прага, Рига, Вилнюс и Варшава. Това са столиците сред страните от ЦИЕ, в които цената на електроенергията е над средната за Европа.

Проучването показва, че за 33-те столици на ЕС средно енергията (оспорвания компонент на цената) представлява 50% от цената на сметката за електричество за крайния потребител, разпределението 28 %, енергийните данъци 7%, а ДДС 15%. При фокусиране върху цената на енергията като стока, в Будапеща става ясно, че тя в момента представлява само 14% от цената на електроенергията за крайния потребител, което е най-ниското сред всички изследвани градове. Точно обратно, Валета е с най-голям енергиен процент, който достига 73% от цената за крайния потребител и през февруари 2025 г. , пишат експертите.

Припомня се, че считано от януари 2020 г., типичен потребител в Амстердам плаща нулев енергиен данък поради увеличаване на размер на данъчния кредит, който надвишава размерът на енергийния данък. Той получава обратно възстановяване на превишената сума на данъчния кредит. Целта на това възстановяване е да насърчи потребителите към електрификация и отказ от отопление и газови уреди.

По същия начин в град Люксембург типичният клиент плаща отрицателни енергийни данъци в резултат на действащия към момента компенсационен механизъм, насочен към компенсиране на увеличението на енергийния компонент и стабилизиране цените до нивата от 2022 г.

Преди енергийната криза фиксираният (цена и срок) и променливите цени бяха относително сходни, констатираха експертите. Фиксираната цена често е била по-ниска, тъй като позволява на доставчика по-малка лоялност и риск при

доставката. Въпреки че клиентите по същество залагаха малко на посоката на пазара, това не беше особено важен избор за повечето клиенти. Поне на по-зрелите пазари активните клиенти все пак са склонни да избират фиксирани цени. След кризата ситуацията почти се обърна, констатира експертите. Фиксираните цени, където са налични (на някои пазари те не са налични от началото или средата на кризата), бяха по-високи от променливите, а в някои случаи с много голям марж.

За пореден период на изследването експертите констатира обръщане на тази тенденция. Броят на предлаганите фиксирани договори изглежда се увеличава, докато средната им цена е по-ниска от средната променлива цена с 0,04 с€/kWh. Това се наблюдава и при по-голямата част от пазарите на EUR15, когато се изследват индивидуално, като фиксираните договори са средно по-евтини от променливите в осем от отделните пазари на EUR15.

Ситуацията към февруари 2025 г. за пазарите на петнадесет от изследваните европейски столици (EUR-15) показва, че средната цена за фиксирани цени е 30.69 с€/kWh, докато за променливи цени е 30.73 с€/kWh. Естествено, за тези пазари, където фиксираните цени са налични и много различни от променливите цени, средната стойност на двете е по-малко представителна, отколкото на други пазари. Ако променливите цени се коригират по паритета на покупателна способност (PPS) вероятно ще се придобие по-ясна картина на относителното значение на най-популярните цени през февруари 2025 г.

Природен газ

По отношение на цената на природния газ за битовите потребители от 27 европейски столици към 3 февруари 2025 г. за пореден път в проучването се затвърждава наблюдението, че най-високата цена се плаща от жителите на Стокхолм. Второто място се държи от Амстердам и само си разменя мястото с Берн, който пък през февруари заема трета позиция най-скъпа столица.

Природният газ за домакинствата обикновено е по-евтин в страни от Централна и Източна Европа (ЦИЕ). През февруари тази година отново всички страни от ЦИЕ са с цена на природния газ, по-ниска от средната за Европа.

Най-значимите промени, настъпили на пазара на природен газ през месец февруари:

- 4% увеличение на цената в Атина, поради повишение на енергийния компонент;
- 3% ръст на цената в Берлин, поради поскъпване на енергийния компонент;
- Увеличение на цените с 2% в Амстердам, Брюксел, Рига и София, поради повишаване на техните компоненти за енергия;
- 1% покачване на цените в Дъблин;
- Ръст на цените с 1% в Лисабон, Лондон и Париж, поради повишаване на тяхната компонентите за енергия;
- Увеличение на цените с 1% в Талин и Виена, поради нарастване на компонентите за енергия и енергийните данъци;
- 1% намаление на цената в Рим, поради понижаване на енергийния компонент;

Средната цена на природния газ за краен потребител отбеляза ръст от 1% в цяла Европа през февруари. От 27-те разглеждани столици, в 12 се наблюдават признаци на увеличение, макар и в ограничен мащаб. При 14 от тях не се вижда промяна, а Рим е единственият град, в който е регистриран малък спад от 1%.

Референтната цена на TTF продължи възходящата си тенденция, достигайки нов връх от 58 €/MWh на 10 февруари — най-високото си ниво от февруари 2023 г. Последва обаче рязък спад при цените през останалата част от месеца, като в момента те се намират на ниво от 45 €/MWh, се посочва в проучването. Изследва се и отражението на газовите доставки от Русия през Украйна, както и други влияния.

Прекъсването на доставките на природен газ от Русия, студеното време и ограниченото производство на електроенергия от възобновяеми източници увеличиха търсенето на газ, оказват натиск върху съоръженията за съхранение. В резултат на това капацитетът за съхранение на газ през този месец падна под 50%, което е доста под нивата, регистрирани по това време миналата година (67%). В отговор ЕС обмисля облекчаване на съхранението през новия сезон за нагнетяване, а в същото време геополитическите развития и политическите решения на ЕС продължават да стимулират нестабилността на пазара.

На този фон, пазарите на газ на дребно в цяла Европа отбелязаха слабо движение на цените през февруари. Атина претърпя най-забележителното увеличение на цената на природния газ за крайния потребител, макар и ограничено до 4%. Повечето тарифи за природен газ в Гърция са индексирани към референтната цена на TTF от миналия месец, отразявайки покачването през януари.

По същия начин, както при електроенергията, цените на газа при PPS са с много по-различен резултат от действителните цени. Най-евтините градове, коригирани към PPS през февруари месец са Будапеща, Лондон и Загреб.

Проучването показва, че за европейските столици средно енергията (оспоримият компонент на цената) представлява 52% от цената на природния газ за крайния потребител, разпределението - 23%, енергийните данъци - 10%, а ДДС - 16%. В Нидерландия, считано от януари 2020 г., енергийните данъци се използват за насърчаване на поведението на потребителите и използването на енергия. Понастоящем енергийният данък за битов потребител на природен газ представлява около 32% от цената за крайния потребител в Амстердам. Целта е да се насърчи използването на електрическо отопление и уреди вместо природен газ.

От друга страна, от януари 2025 г. във Вилнюс типичен клиент получава отрицателни енергийни данъци поради корекцията надолу в компонента за сигурност на доставките. Това намаление отразява намаляването на разходите, необходими за поддръжка и експлоатация на терминала за втечен природен газ и свързаната с него инфраструктура. В крайна сметка това облагодетелства потребителите чрез намаляване на разходите им за газ.

Като цяло резултатите показват, че пазарните сили представляват около 50% от цената за крайния потребител за електроенергия и 52% за газ, докато националните фискални и регулаторни елементи са отговорни за останалите 50% и за 48% чрез тарифите за разпределение, енергийни данъци и ДДС. Енергийната криза доведе до значително увеличение на средния енергиен компонент в столиците на ЕС, докато сега цените изглеждат намалени в сравнение с предходните две години.

Енергийният дял в цената на електроенергията за крайния потребител е бил 62% през февруари 2023 г. и 53% през февруари 2024 г., докато в момента е 50%.

По същия начин на пазара на природен газ процентът на енергийния компонент от цената за крайния потребител е бил 63% през февруари 2023 г., преди да достигне 54% през февруари 2024 г. и 52% през същия месец от настоящата година. На места, където енергийният компонент е по-нисък, такъв е и стимулт за клиентите да търсят по-конкурентни оферти, заключават експертите.

[Bloomberg TV Bulgaria](#)

✓ Цената на петрола пада, като данните за Китай влошават перспективите

Цената на петрола се понижи, тъй като слабите икономически данни от Китай влошиха перспективата за търсенето, а по-широките пазари започнаха да избягват риска.

Сортът Brent се търгува близо до 70 долара за барел, след като миналата седмица достигна най-ниското ниво от 2021 г., докато West Texas Intermediate беше под 67 долара. Потребителската инфлация в Китай падна повече от очакваното и беше под нулата за първи път от 13 месеца, подчертавайки постоянния дефлационен натиск в най-големия вносител на суров петрол.



Мениджърите на пари намаляват възходящите залагания на Brent | Спекулантите намалиха нетните дълги позиции за Brent с най-много от юли миналата седмица

В САЩ президентът Доналд Тръмп каза пред Fox News, че икономиката е изправена пред „период на преход“ след митата, като същевременно избегна да споменава рецесия. В петък председателят на Федералния резерв Джеръм Пауъл призна нарастването на несигурността, но каза, че служителите не трябва да бързат да намаляват лихвите.

Суровият петрол беше засегнат от набор от низходящи фактори, включително ескалиращата глобална търговска война, плановете на ОПЕК+ за увеличаване на производството и преговорите за прекратяване на тригодишната война в Украйна. Това принуди спекулантите да намалят нетните бичи залози за глобалния бенчмарк Brent най-много от юли.

„Азия започва седмицата с предпазлив тон, като суровият петрол работи под знак на понижаване“ на по-широките пазари, каза Крис Уестън, ръководител на проучванията в Pepperstone Group. Потенциалът за Brent да падне под \$68,33 за барел - дъното за деня от миналата седмица - остава на фокус, с „възможността дъното да отстъпи и да видим технически и принудителни продажби“, каза той.

Отразявайки отслабващите перспективи, Саудитска Арабия в петък намали цените за Азия, най-големият ѝ пазар, за първи път от три месеца. Този ход дойде, след като ОПЕК+ неочаквано се съгласи да добави доставки от април след многократни закъснения.

Капитал

✓ Българската икономика расте повече от очакваното - с 2.8% през 2024 г.

Докато водещите европейски страни бяха в застои миналата година на фона на геополитическо и търговско напрежение, високи лихви и проблеми с индустрията, българската икономика се е разширила с 2.8% и дори леко е надхвърлила очакванията на повечето институции. Това показват предварителни данни на националната статистика. Въпреки политическата нестабилност в страната и по-слабото външно търсене от основните ѝ търговски партньори, вътрешното потребление е останало двигател на икономическата активност благодарение на увеличаващите се доходи и по-ниската инфлация. Последните прогнози на Министерството на финансите и БНБ бяха за съответно 2.2 и 2.3% реален ръст на БВП през 2024 г., а в есенната си макропрогноза Европейската комисия залагаше 2.4% на България. По-силен от очакваното обаче се оказва ръстът към края на годината, който е 3.4%, вместо 3.1%, каквито бяха експресните оценки на НСИ, а по-рано данните за останалите тримесечия също бяха ревизирани леко нагоре. Числата отразяват реални изменения, което означава, че изключват ефекта от покачването на цените. Брутният вътрешен продукт - т.е. стойността на всички произведени стоки и услуги на територията на страната, през 2024 г. за първи път надхвърля 200 млрд. лв., като възлиза на 202.860 млрд. лв. За сравнение, предходната година сумата беше малко над 185 млрд. лв. Така икономиката номинално е пораснала с 9.5%, показват още данните.

Слаб растеж в ЕС през 2024 г. Ръстът на българската икономика стои добре на фона на останалите европейски страни, макар далеч да не е сред най-високите. По последни данни на Евростат БВП на ЕС се е разширил с едва 1% през миналата година, а този на еврозоната - с 0.9%. Водещата европейска икономика - германската, се е свила с 0.2%, а Франция и Италия отбелязват растеж от съответно 1.2% и 0.7%. Най-слабо се представя Австрия със спад от 1.2%, като е на минус втора поредна година. Испания, Кипър, Дания и Хърватия обаче изпреварват България, като постигат растеж от над 3%, а Малта - 6%. Данните за част от страните от ЕС все още не са публикувани.

Вътрешното потребление движи икономиката

Над половината от българския БВП се пада на потребление на домакинствата, което е и основна движеща сила на растежа. В реално изражение показателят се повишава с 4.2% спрямо 2023 г. - най-високият темп за последните няколко години след този през 2021 г., когато ефект имаше възстановяването след пандемията и ниската база от 2020 г. По-големите потребителски разходи сега вероятно се дължат на нарастването на доходите от труд и социални плащания на фона на по-ниската инфлация. През 2024 г. средногодишната потребителска инфлация се забави до 2.4%, докато средната заплата се е увеличила с близо 14%, показва статистиката. За общия растеж допринасят и разходите на държавата - потреблението на правителството всъщност е най-бързо растящият компонент през 2024 г., като е с 6.2% повече спрямо година по-рано. Това е и най-голямото му покачване след 2020 г., когато беше 9.7% заради по-големите разходи на държавата за мерки за справяне с ковид кризата. Инвестициите, които са традиционно ниски в България, също се покачват след година на дълбок спад. Те растат с 4.1% през 2024 г., след като предходната паднаха с близо 13%. Тук обаче уловката е, че промяната вероятно идва най-вече от запасите на фирмите - покупки на материали и суровини, както и готова продукция на склад. Инвестициите в основен капитал - сгради, машини и съоръжения, които са важни за дългосрочното развитие на икономиката, всъщност

са с около 1% по-малко от предходната година, след като отбелязаха ръст от над 10% през 2023 г. Конкретни данни за изменението на запасите в реално изражение обаче не се публикуват от статистиката.

Нетният износ на стоки и услуги дърпа надолу общия растеж. Експортът от страната намалява с 0.8%, докато вносът расте с 1.3%. Това беше очаквано на фона на слабото външно търсене и икономическото забавяне във водещите търговски партньори на България в Европа и в частност Германия, с която българската индустрия е силно свързана. В номинални числа - докато износът на стоки се свива от 85 млрд. лв. на 83 млрд. лв., този на услуги все пак продължава да расте стабилно през последните години и вече надхвърля 30 млрд. лв. Доминираните от държавата сектори растат най-много. Както и досега най-голям дял от българската икономика от гледна точка на производство се пада на сектор услуги, който носи около три четвърти от добавената стойност. Следват индустрията с около 23%, докато аграрният се свива до под 2%. Данните са към последното тримесечие на 2024 г. Общо за годината в реално изражение повечето икономически дейности отбелязват ръст въпреки пълната с предизвикателства външна среда. Изключение е само "селско, горско и рибно стопанство", който се свива с близо 7%. Най-много, с 5.5%, расте добавената стойност на сектора, който включва държавно управление, образование, здравеопазване и социални грижи, в който доминира държавата. С над 5% се увеличава и строителството. Най-големият икономически сектор, в който са групирани търговия, транспорт, хотели и ресторанти, расте с 3.6%, показват данните. Важните за икономиката промишленост и енергетика общо увеличават добавената си стойност с 1.2%, а технологичният сектор - с около 3%.

Очакванията са българската икономика да порасне със сходен темп и тази година, като прогнозите на водещите институции варират около 2.5-2.9%, макар да има и по-песимистични - за около 2.1%. Предвид сериозните геополитически предизвикателства и търговското напрежение между Европа и САЩ обаче рисковете пред икономиката тази година съвсем не са за подценяване.

[Cross.bg](https://cross.bg)

▼ Теми и гости в сутрешните блокове на телевизиите

БНТ, Денят започва"

- Тема: Сметките в бюджета и политическите реакции - за разпределението на средствата и възможните реформи
- Тема: Отбрана и сигурност - за европейските ходове и стратегии, диалогът между лидерите и приоритетите
- Тема: Опасните моди сред децата. За ролята на училището и контрола на родителите; Гости: Ани Владимирова - психолог; Красимир Георгиев - ултрамаратонец
- Тема: След поредния инцидент с локомотив - за безопасността на ж.п. транспорта и контрола

БТВ, „Тази сутрин"

- Тема: Възможна ли е промяна в състава на парламента след преизчисляването на вота; Гост: Камелия Нейкова
- Тема: Охраната на границите ни; Гост: Антон Златанов - директор на „Гранична полиция"
- Тема: Какви са версиите за убийството на 20-годишния Мариан Пасков от Кула

Всички досегашни броеве на "ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ" от началото на 2023 г. до днес може да намерите на адрес: <https://bica-bg.org/bg/14/medii.htm> В секция МЕДИИ/ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ на уебсайта ни е запазен и пълен архив.